

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ»

20-21 ЛЮТОГО 2025 РОКУ

м. Запоріжжя

СЕКЦІЯ 8. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОЕТИКИ. ПРОБЛЕМА ТІЛЕСНОСТІ. ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИКИ

<i>Марков Ю.І.</i> ПРОФЕСІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ ТА ЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ У ДІЯЛЬНОСТІ АНЕСТЕЗІОЛОГА	147
<i>Алієва О.Г., Потоцька О.І., Таврог М.Л., Громоковська Т.С., Макєєва Л.В., Попазова О.О.</i> ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ЕМБРІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ В КУРСІ ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	150
<i>Бельдій О.В.</i> ПРОБЛЕМА ТІЛА ЯК «НЕВЕРБАЛЬНОГО МОВЦЯ» В КОНТЕКСТІ МЕДИЧНОЇ ПРАКТИКИ	153
<i>Білай І.М., Білай А.І., Білай С.І.</i> ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИКИ ПОБІЧНОЇ ДІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ	156
<i>Бойко А.І., Бородай О.Д.</i> СУЧАСНІ КОННОТАЦІЇ ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ: МІЖ СВОБОДОЮ ТА ПАРАЛІЧЕМ	157
<i>Бойченко Н.М.</i> ТЕХНОЛОГІЧНА ТІЛЕСНІСТЬ І МЕЖІ ЛЮДСЬКОГО: ФІЛОСОФСЬКІ ТА ЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ	159
<i>Волошина К.С., Подкупко Т.Л.</i> ПРЕВЕНТИВНА МЕДИЦИНА ЯК ФІЛОСОФСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я	161
<i>Дейнега В.А.</i> ТРИВАЛЕ ГРУДНЕ ВИГODOVУВАННЯ – ЗАПОРУКА ЩАСЛИВОГО ЖИТТЯ	162
<i>Денисенко В.В., Денисенко С.А.</i> ДІТИ ФЕЙ: ОЗНАКИ АУТИЗМУ У ДІТЕЙ У ФОЛЬКЛОРНИХ ДЖЕРЕЛАХ	164
<i>Dierckxsens G.</i> HEALTH CARE AS PARTICIPATORY SENSE-MAKING: AN ENACTIVE PERSPECTIVE ON RELATIONS BETWEEN PATIENTS AND HEALTH CARE PROVIDERS	166
<i>Feeney, O.</i> DISABILITY, SELECTION & GENOME EDITING: RETHINKING (NON) IDENTITY - AFFECTING DEBATES	166
<i>Кравченко В.Ю., Кравченко О.Ю.</i> МОРАЛЬНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ АСПЕКТИ ПРАВДИВОСТІ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ	167
<i>Недельська С.М., Лямцева О.В.</i> ВПЛИВ АТОПІЧНОГО ДЕМАТИТУ НА ПСИХІКУ ДІТЕЙ: РОЗДУМИ ДИТЯЧОГО АЛЕРГОЛОГА	169
<i>Михайловська Н.С., Мануйлов С.М.</i> ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ	170
<i>Перегінець М.М., Черненко О.Є.</i> СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРОФІЛАКТИКИ	172
<i>Рябоконт О.В., Корнієнко О.О., Саліонов В.О., Оніщенко Т.С.</i> ВИБІРКОВІ ПИТАННЯ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я СЕРЕД МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ..	173
<i>Самойленко О.В., Хитрук К.О.</i> АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ	175
<i>Самура Б.Б., Чорна І.В., Самура Т.О., Панасенко М.О.</i> ЕТИКА І ДЕОНТОЛОГІЯ В ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ГОСТРІ ЛЕЙКЕМІЇ	176
<i>Сенетий Д.П.</i> ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ КРИТЕРІЮ СМЕРТІ ЛЮДИНИ У СУЧАСНІЙ БІОЕТИЦІ	178
<i>Sevcenco N., Guzenko N.</i> ETHICAL CONSIDERATIONS IN DENTAL EXAMINATION OF CHILDREN WITH CYSTIC FIBROSIS	180
<i>Sevcenco N., Saidacari C.</i> THE ROLE OF BACTERIAL PLAQUE IN THE DEVELOPMENT OF CATARRHAL GINGIVITIS IN CHILDREN	181
<i>Taylor, J.S.</i> BLOOD AND MONEY: WHY PLASMA DONORS SHOULD BE COMPENSATED	182
<i>Фіногенова К.Ю.</i> ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИЙ ВИМІР ФІЛОСОФІЇ СТОЇЦИЗМУ	182
<i>Чуча О.Г.</i> БІОЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ	184

може призводити до тривожності, дратівливості та навіть депресії у дітей. Важливим аспектом є те, що психічний стан дитини залежить від ступеня контролю над захворюванням, ефективності лікування та підтримки з боку оточуючих.

Діти з atopічним дерматитом часто стикаються з почуттям відчуженості через видимі прояви хвороби, такі як висипання, лущення шкіри або сліди від почесувань. Це може призводити до зниження самооцінки, сором'язливості та уникнення соціальних контактів. У школі такі діти можуть ставати об'єктами знущань або насмішок, що ще більше поглиблює їхні психологічні проблеми. Крім того, постійний фізичний дискомфорт може спричиняти порушення сну, що негативно впливає на когнітивні функції та емоційну стабільність.

Батьки дітей з atopічним дерматитом часто відчувають себе безпорадними та тривожними через неможливість повністю полегшити страждання своєї дитини. Ці емоції передаються дитині, яка починає відчувати себе "важким тягарем" для своєї родини. У деяких випадках батьки можуть вдаватися до надмірної опіки (гіперопіка), що обмежує самостійність дитини, або, навпаки, до байдужості (гіпоопіка), що призводить до відчуття емоційної ізоляції. Обидва підходи можуть зашкодити формуванню здорової самооцінки та соціальних навичок у дитини.

З філософської точки зору, atopічний дерматит можна розглядати як виклик, який ставить перед дитиною та її родиною питання про сенс страждання, адаптації та подолання. Хвороба стає не лише медичною проблемою, але й екзистенційним досвідом, який формує особистість дитини. Для батьків це можливість переосмислити свої підходи до виховання, навчитися підтримувати дитину в її боротьбі з хворобою та допомагати їй знаходити внутрішні ресурси для подолання труднощів.

Ефективне лікування atopічного дерматиту повинно включати не лише медикаментозну терапію, але й психологічну підтримку. Важливо, щоб лікарі, які працюють з такими дітьми, розуміли важливість емоційного стану пацієнта та його родини. Психологічна допомога може включати консультування батьків, навчання їх ефективним стратегіям підтримки дитини, а також роботу з самими дітьми, спрямовану на підвищення їхньої самооцінки та соціальних навичок.

Висновки. Atopічний дерматит — це не лише медична проблема, але й виклик, який вимагає комплексного підходу до лікування. Вплив цього захворювання на психіку дитини підкреслює необхідність інтеграції медичних, психологічних та соціальних методів допомоги. Лікарі, які працюють з такими пацієнтами, повинні бути не лише фахівцями в галузі алергології, але й підтримуючими партнерами, які допомагають дитині та її родині знаходити внутрішні ресурси для подолання труднощів. Саме такий підхід дозволяє досягти не лише фізичного одужання, але й психічної стійкості, що є основою для гармонійного розвитку особистості дитини.

ФІЛОСОФІЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

*Михайловська Наталія Сергіївна, доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри загальної практики-сімейної медицини та внутрішніх хвороб;*

*Мануйлов Сергій Миколайович, PhD-аспірант,
асистент кафедри загальної практики-сімейної медицини та внутрішніх хвороб,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Вступ. Здоров'я людини — найвища цінність, яка має важливе значення у житті кожної людини. Забезпечення належного рівня здоров'я населення є пріоритетним завданням будь-якої держави, про що наголошено в стратегічних документах міжнародного та національного рівнів. Пандемія COVID-19, повномасштабне військове вторгнення рф, загальне виснаження медиків спричиняє значний занепад профілактичних заходів, що безумовно має негативні впливи на стан здоров'я нації. Все частіше фіксуються вогнища давно забутих інфекційних хвороб, зростає захворювання та смертність від серцево-

судинних, онкозахворювань, молодшають інфаркти та інсульти. Пацієнт не усвідомлює роль профілактики, а його лікар, на жаль, не може її донести до свого підопічного. А отже залишається актуальним пошук загальної філософської ідеї для профілактичної медицини в Україні.

Мета дослідження. Дослідити розвиток філософських ідей збереження та підтримки здоров'я та встановити сучасну філософську ідею профілактичної медицини в системі охорони здоров'я України.

Матеріали та методи. Проведено аналіз історичної, наукової, художньої літератури за ключовими словами «філософія», «медицина», «профілактика», «античні філософи», «філософія епохи ренесансу», «філософи нового часу», «медична етика та деонтологія» з використанням штучного інтелекту ChatGTP, а також сервісу Google Scholar. Під час аналізу до уваги брались джерела, які відповідали наступним критеріям: були не старше 5 років, не були пов'язані з країною-агресором, мали відкритий доступ до тексту та/або його фрагментам. Узагальнення результатів проводилось авторами особисто.

Результати: Філософію профілактичної медицини можна умовно поділити на 3 етапи, що відповідають найбільш прогресивним епохам розвитку людства. Так античні європейські ідеї профілактики були представлені роботами Гіппократа, Платона та Аристотеля, що визначали необхідність укріплення здоров'я, як невід'ємної частини життя. Автори узагальнювали ідею здорового організму в 3 постулатах: необхідність дотримання гармонії та балансу, використання природи та природнього для запобігання хвороба, а також невід'ємність матеріального від духовного, тобто важливість збереження ментального стану заради здоров'я фізичного тіла. Ідеї важливості підтримки духовного стану в той самий час були основою східної медицини. «Трактат жовтого імператора» досі порівнюють за значимістю та культурним впливом з роботами Гіппократа, а також досі посиляються на нього в розрізі дослідження традиційної медицини Китаю та Японії. Текст трактату вказував на необхідність регулярних фізичних вправ, містив рекомендації для зміцнення як фізичного, так і духовного стану, а роль лікаря визначав як вчителя, що відкриває таємниці медичного знання для хворих.

Хоча Ренесанс спирався на ідеї часів античності, проте значно модифікував останні. В основі філософії медичної діяльності з'явилися нові постулати. В першу чергу увагу філософів та науковців привертала ідея навчання та дослідження. Так, наприклад, праця Андреаса Везалія "*De humani corporis fabrica*" стала основою сучасної анатомії. Лікар переходив від суто філософської роботи, роздумів над станом пацієнта та природою хвороб, до практичної діяльності і пошуку взаємозв'язків між причиною патології та її наслідками як для окремої людини, так і популяції загалом. Безумовно саме Ренесанс дав можливість лікарям вести експериментальну діяльність і започаткував еру наукових досліджень.

Новий час зберіг ідеї Ренесансу та зосередився на пошуку філософської ідеї для людства. З точки зору медичної історії найбільш визначними були роботи Іммануїла Канта та його наступника Людвіга Фейєрбаха. Кант розробив етичну систему, засновану на категоричному імперативі, що вимагала від людини діяти так, щоб її вчинки могли стати загальним законом. Його ідеї стосовно профілактики витікають з принципів моральної відповідальності перед собою та суспільством. Фейєрбах, як один із провідних представників матеріалізму, концентрувався на людині як біологічній і соціальній істоті. Його погляди на профілактику витікають із його антропологічної філософії, яка акцентувала увагу на матеріальній природі людини та важливості гармонії між тілом і духом.

Сучасна філософія профілактичної медицини враховує досвід античності та епохи Ренесансу, а також доповнює його впровадженням в практику цифрової гігієни та уніфікації медичних послуг. Боротьба за інформаційну чистоту засновується на безумовному використанні доказових джерел, вмінням швидко знаходити необхідну інформацію в наукометричних базах, а також партнерській системі взаємовідносин між лікарем та пацієнтом.

Висновки:

1. Сучасна філософія профілактичної медицини заснована на постулатах робіт філософів античності, епохи Ренесансу та Нового часу.
2. Філософія профілактичної медицини в сучасних реаліях сьогодення полягає у превалюванні доказовості над індивідуальним досвідом, партнерства над патерналізмом, ідеї уніфікації медичних послуг над концепцією «медичних шкіл».
3. Цифрова гігієна – основна мета роботи лікаря-клініциста, що забезпечує зростання обізнаності пацієнта про можливості сучасної системи охорони здоров'я в запобіганні розвитку як інфекційних, так і неінфекційних хвороб.

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРОФІЛАКТИКИ

*Перегінець Мар'яна Михайлівна, здобувач другого рівня вищої освіти,
Черненко Олена Євгенівна, доцент кафедри ФРСМФВіЗ,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Фундаментальні питання філософії виникають разом із її появою. Коло проблем, що відносяться до філософських, змінюється з розвитком людської культури, пізнання і практики, але завжди існують такі питання, відповіді на які за традицією очікували виключно від філософії. Якщо виходити з того, що основним питанням філософії є сукупність чотирьох головних філософських проблем – психофізіологічної, онтологічної, гносеологічної, аксіолого-праксеологічної, то в цих чотирьох головних філософських проблемах і охоплюються основні аспекти природи людини. Всі вони однаковою мірою значимі, але залежно від мети дослідження та теоретичного розгляду якийсь із них стає головним, підпорядковуючи собі інші. У медичній сфері головною з вищезазначених філософських проблем стає психофізіологічна, яка розглядає людину як індивіда.

Історія розвитку розумової дії в медицині представлена трьома етапами діалектичного взаємозв'язку медицини та філософії: натурфілософський, починаючи з часів античності (Арістотель, Гіппократ, Гален); механістичний – з епохи Нового часу (Бекон, Декарт, Локк, Парацельс); цілісний (міждисциплінарний) – наш час. На всіх рівнях функціонування медичної думки на неї періодично впливають ті чи інші філософські системи [2].

На кожному історичному етапі наукового пізнання природи і людини лідируючу позицію спонтанно займають, як правило, ті науки, які мають найбільш істотний вплив на стиль і характер мислення представників цієї епохи, формують інтелектуальний менталітет народу. Так було в XVII - XVIII ст. таку роль виконувала механіка, а XIX столітті – природознавство загалом. У першій половині XX століття у центрі уваги опинилися релятивістська фізика, квантова механіка та космологія, у другій половині – математика. У XXI столітті лідируючу позицію дедалі більше займає теоретична медицина, а всередині останньої – біологія та фізіологія.

Вони разом із філософією вже сьогодні найактивніше інтегрують нові наукові знання про людину загалом. У них виробляються і нові методологічні, теоретико-пізнавальні парадигми, які стають стандартом цілей та методів будь-якої науково-творчої діяльності. Біологія та медицина стають найбільш помітною та вагомою частиною загальнолюдської культури, впливаючи на біоетичні цінності та сучасний стиль мислення [3].

При розрізненні рівнів пізнання у медицині зазвичай відзначають два: емпіричний та теоретичний. При цьому емпіричне не зводиться тільки до чуттєвого, так як воно обов'язково включає логічне (розсудливе), проте на базі чуттєвих даних.

Головні завдання профілактичної медицини: вивчення стану здоров'я населення, попередження захворювань у здорових, загострень і рецидивів у реконвалесцентів, прогноз стану здоров'я майбутніх поколінь, вивчення впливу окремих факторів на здоров'я і життєдіяльність популяцій, розробка шляхів підвищення рівня здоров'я і соціально-трудового потенціалу населення, а також будівництво інформаційного простору з метою, мінімізації професійних захворювань, травм [1, 2].